

Skríning onkologických ochorení na Slovensku

Jana Trautenberger Ricová, Andrea Sabo, Zuzana Bárdyová,
Adam Štrbavý

Národný onkologický inštitút

Nitra, 23.11.2024

Onkologický skríning

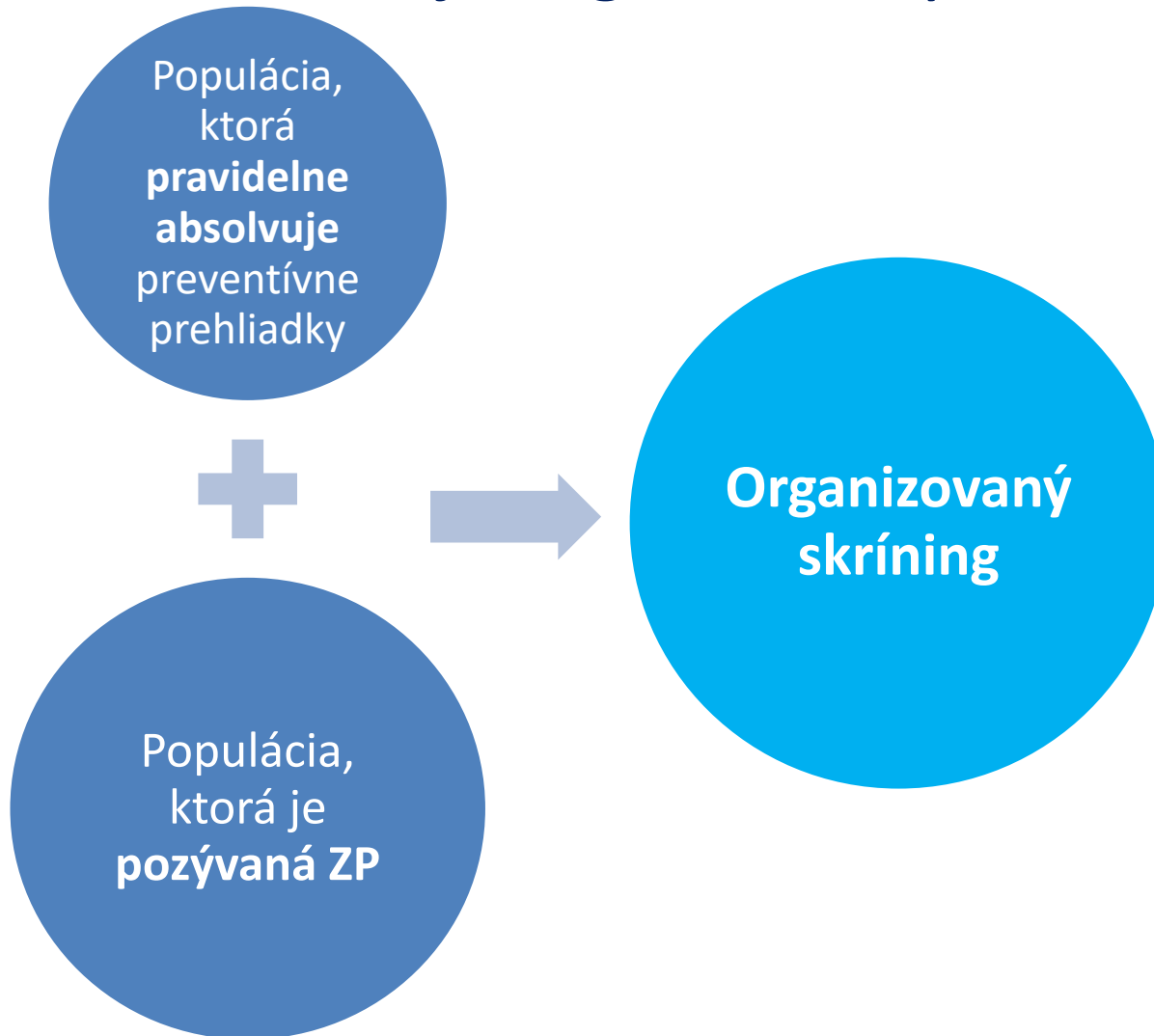
vykonáva sa u asymptomatickej populácie

- **Skríning karcinómu prsníka** (ženy 50-69 rokov) - **skríningová mamografia raz za 2 roky** na **preverených skríningových mamografických pracoviskách** so zabezpečením kvalitného, komplexného postupu ženy v skríningu, vrátane manažmentu zistených patologických nálezov.
- **Skríning rakoviny krčka maternice** (ženy 23-64 rokov) - **odber cytológie v časovom intervale 1-1-3 roky**. Je ukončený vo veku **64 rokov**, ak sú posledné tri cytologické nálezy negatívne. Abnormálne cytologické nálezy posudzované na **vyšších expertných kolposkopických pracoviskách**.
- **Skríning kolorektálneho karcinómu** (osoby 50-75 rokov) – **TOKS** (test na okultné krvácanie v stolici) **u všeobecného lekára raz za 2 roky** s následnou **skríningovou kolonoskopiou** pri pozitívnom výsledku testu. **Primárna skríningová kolonoskopia** (bez predchádzajúceho TOKS) u bežnej populácie po 50. roku života **raz za 10 rokov**.

Onkologický skríning pilotné programy

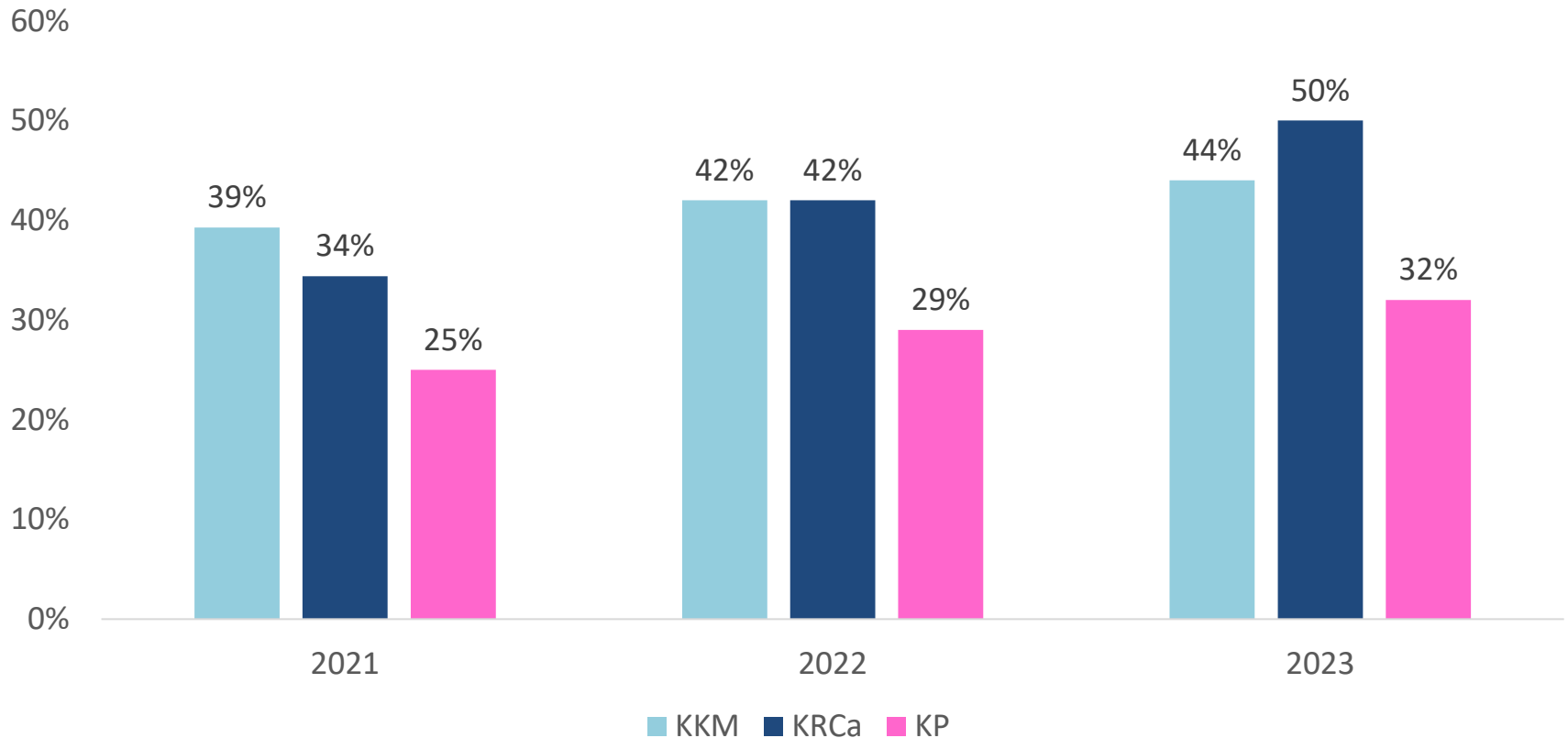
- Skríning karcinómu pľúc (osoby **50 rokov** a viac) s anamnézou fajčenia 15 balíčko-rokov u súčasných fajčiarov alebo bývalých fajčiarov ak prestali fajčiť pred 10 a menej rokmi, minimálne **dve LD-CT (low dose CT) v ročnom intervale**, nábor vhodných osôb súvisí s podporou ukončenia fajčenia a liečbou závislosti od tabaku.
- Skríning karcinómu prostaty (muži **od 50. roku**) - **vyšetrenie PSA (prostatický špecifický antigén) raz za 3 roky**, pri PSA >3 USG prostaty (MRI).

Onkologický skríning na Slovensku, ako je organizovaný?

Onkologický skríning na Slovensku

Podiel počtu osôb z cieľovej populácie, ktoré absolvovali skríningové vyšetrenie

Onkologický skríning na Slovensku

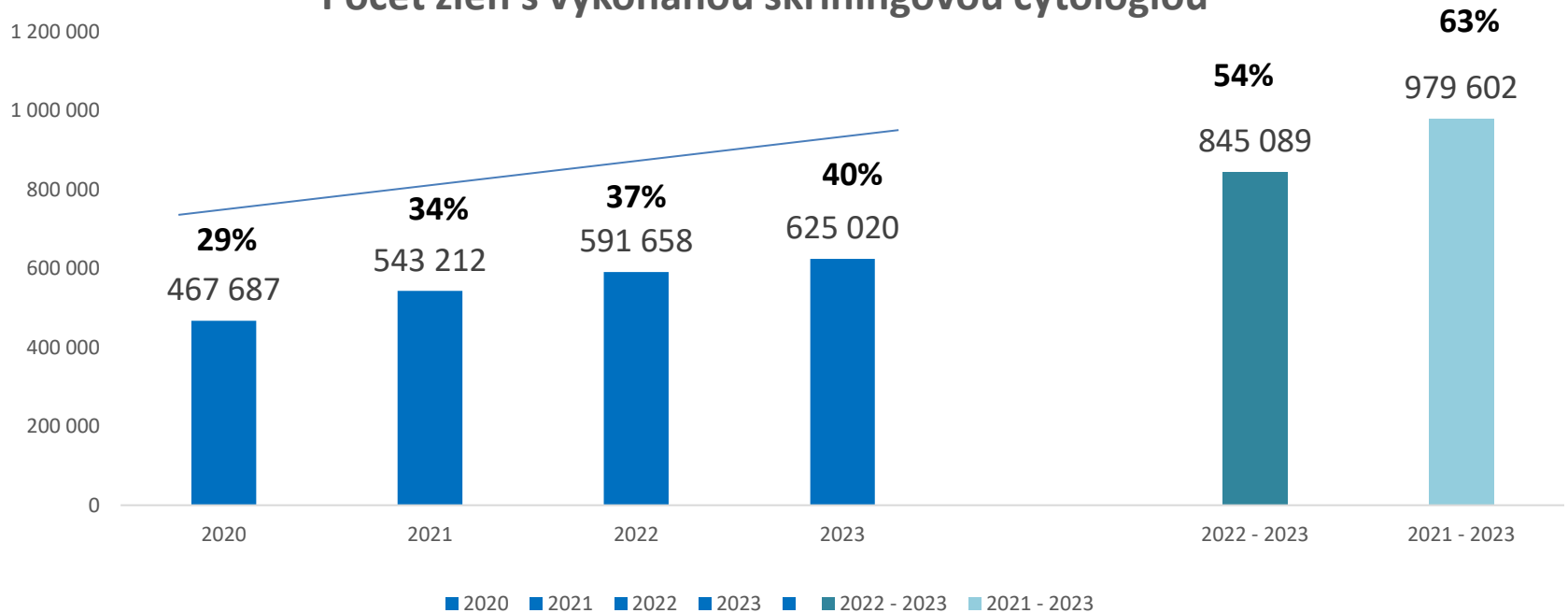
Podiel počtu osôb, ktorým bol skríning vykázaný **na základe pozvánky ZP**

Skríning	2022	2023
KKM	18%	18%
KRCa	28%	32%
KP	13%	18%

Onkologický skríning na Slovensku

Karcinóm krčka maternice (KKM)

Počet žien s vykonanou skríningovou cytológiou

Skríning KKM

Podiel počtu žien (%) vo veku 23-64 rokov, ktoré absolvovali skríningové cytologické vyšetrenie (jednoročný interval)

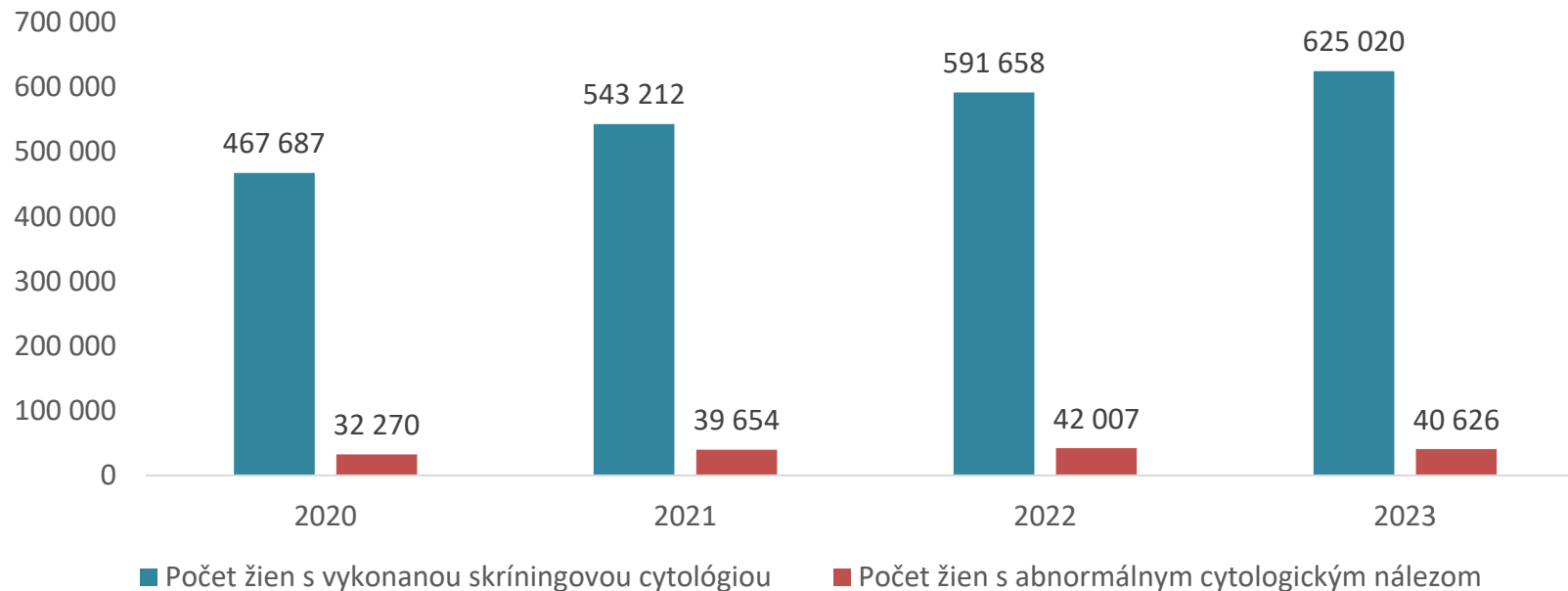
- na základe pozvánky od ZP (Z01.4) alebo počas preventívnej prehliadky u gynekológa (Z12.4)

Na Slovensku bolo v roku 2023 vo veku od 23 - 64 rokov **1 557 851 žien** (Štatistický úrad SR)

Onkologický skríning na Slovensku

Karcinóm krčka maternice (KKM)

Podiel abnormálnych cytologických nálezov

Skríning KKM

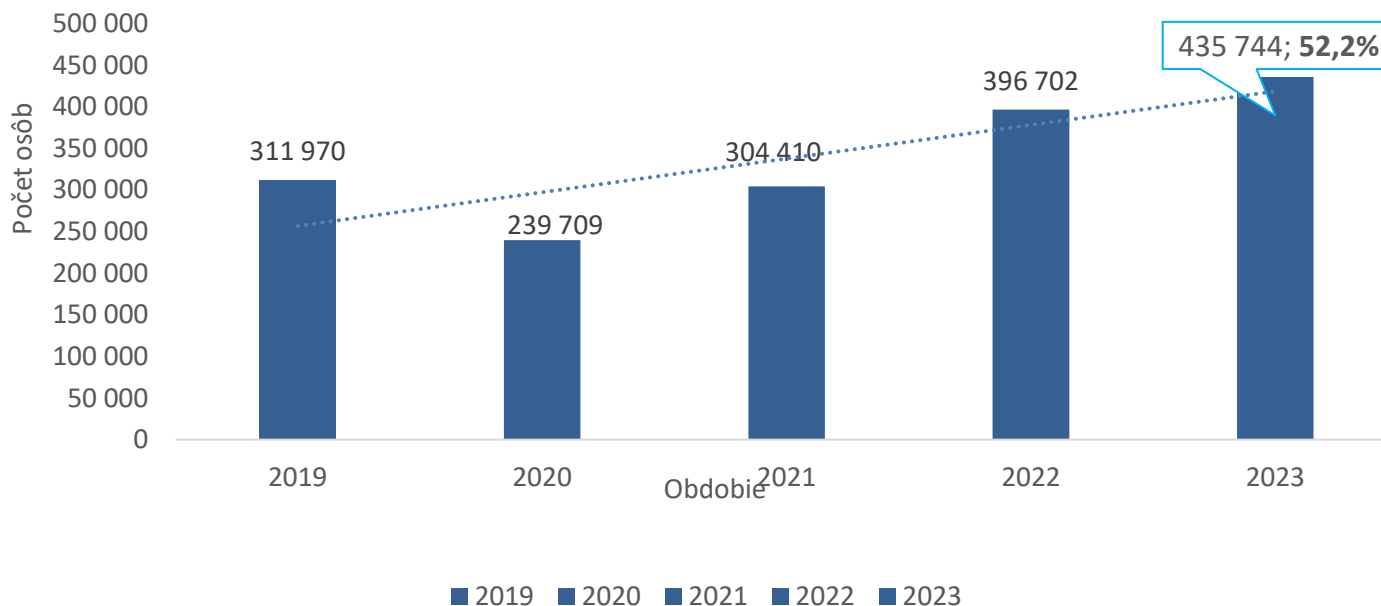
Porovnanie počtu žien (%) vo veku 23-64 rokov, ktoré absolvovali skríningové cytologické vyšetrenie a mali **abnormálny cytologický nález (6,5%-7,3%)**

Onkologický skríning na Slovensku

Kolorektálny karcinóm (KRCa)

Počet osôb vo vekovej skupine 50-75 rokov, ktorí absolvovali
TOKS vyšetrenie

Skríning KRCa

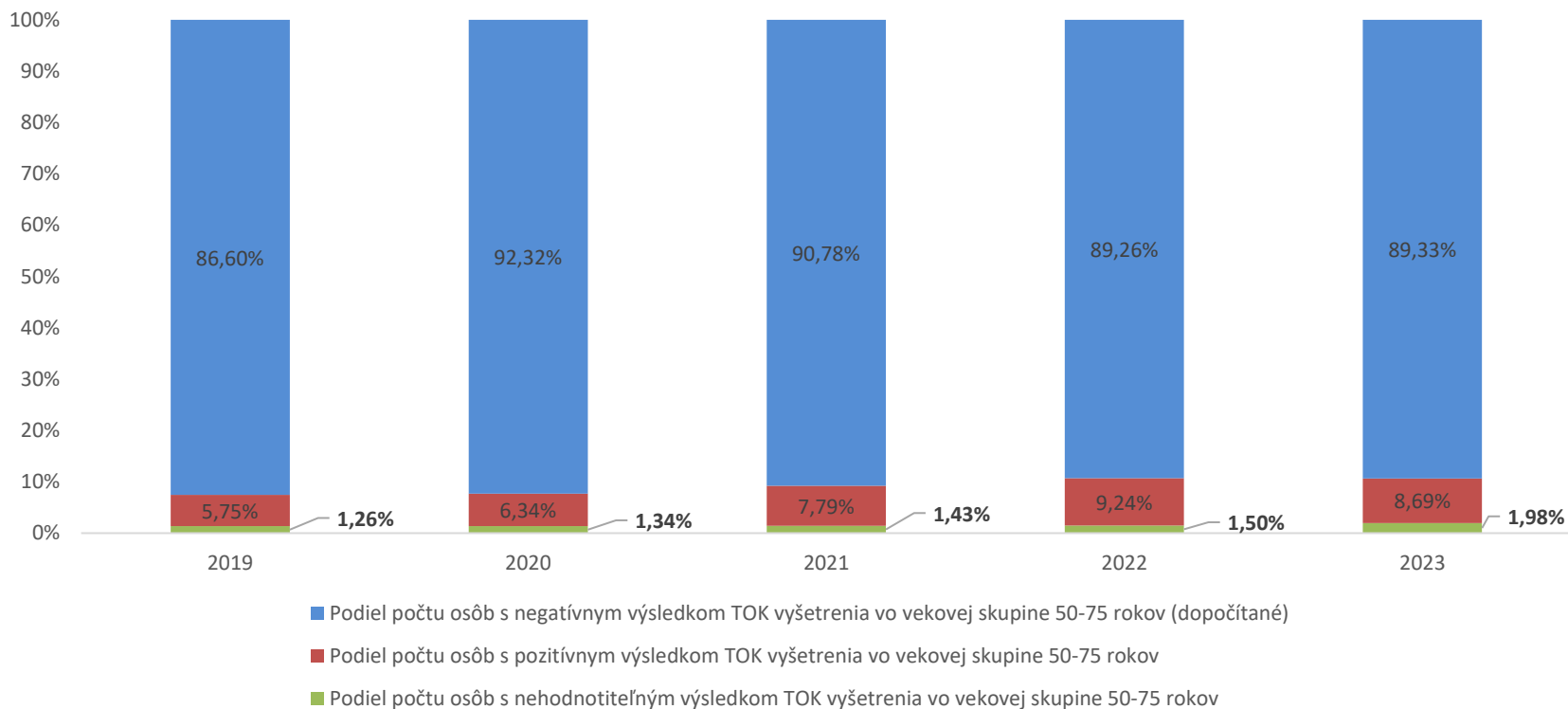
Positívny trend v počte osôb vo veku 50-75 rokov v čase od roku 2019 do roku 2023, ktoré majú vykázané vyšetrenie TOKS. **V roku 2023** bol podiel počtu osôb s vykázaným TOKS **viac ako 52%**.

Na Slovensku bolo v roku **spolu 1 669 564 mužov a žien vo veku od 50 - 75 rokov**. (Štatistický úrad SR)

Onkologický skríning na Slovensku

Kolorektálny karcinóm (KRCa)

Podiel počtu vykázaných TOKS podľa výsledku testu

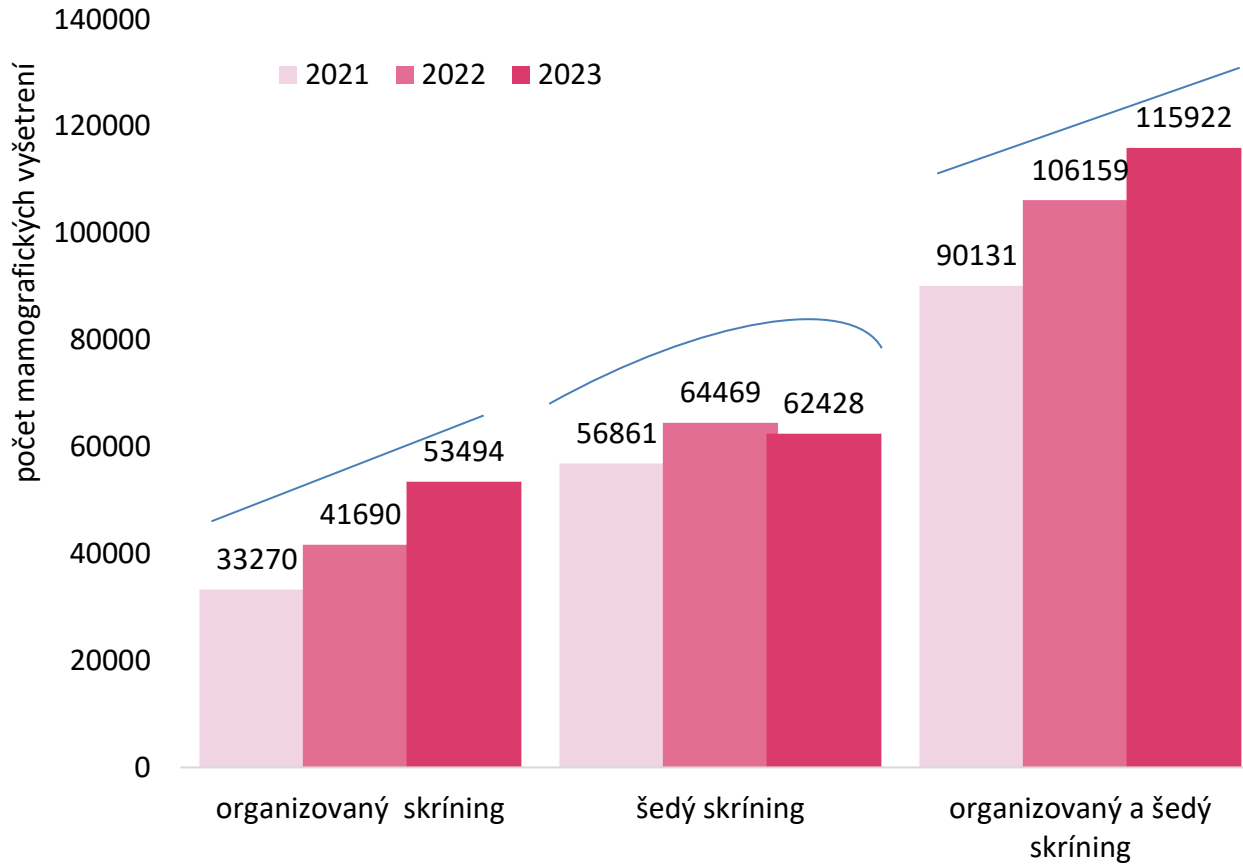

Skríning KRCa

Percento pozitívne vykázaných TOKS sa významne neodchyľuje od hodnôt ktoré uvádzajú iné európske krajiny **(8,5-9,2%)**

Onkologický skríning na Slovensku

Karcinóm prsníka (KP)

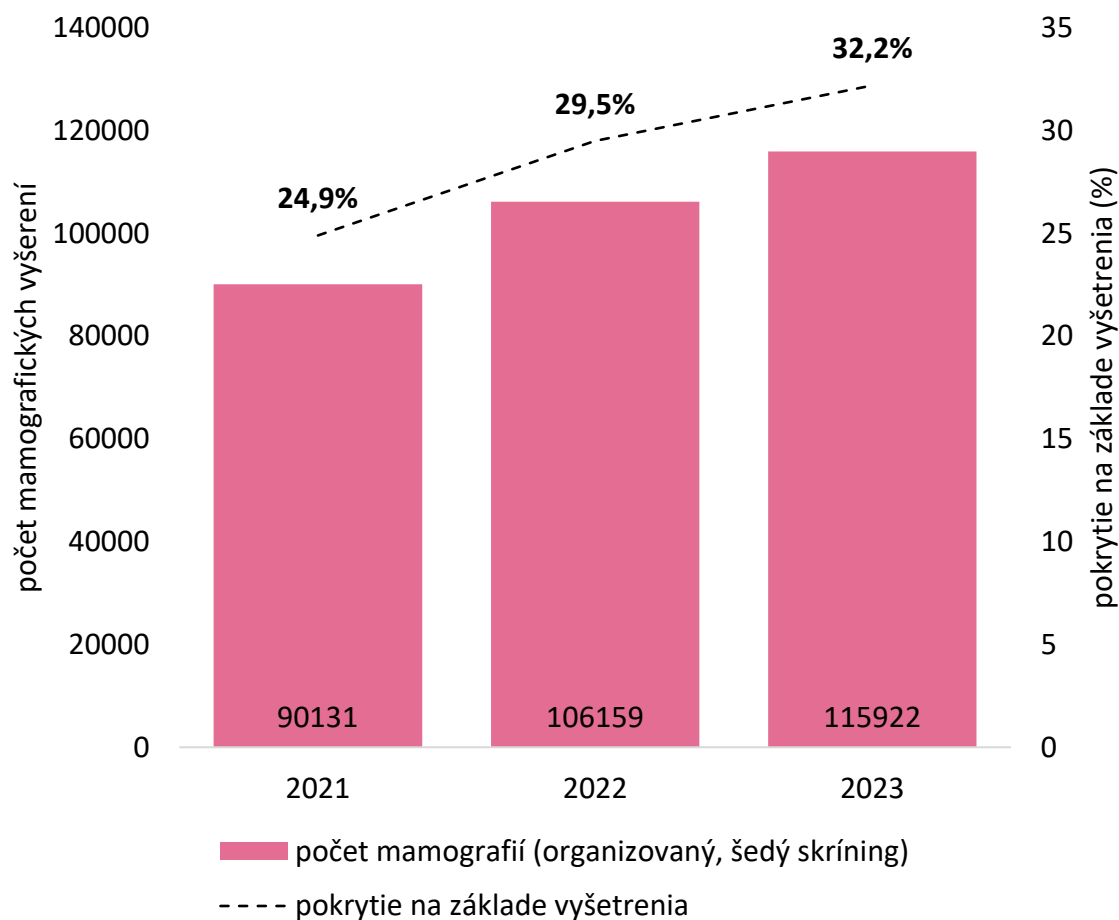

Porovnanie počtu mamografických vyšetrení asymptomatických žien zrealizovaných na preverenom (**organizovaný skríning**) a inom ako preverenom (**šedý skríning**) skríningovom mamografickom pracovisku.

Na Slovensku bolo v roku 2023 vo **veku 50-69 rokov 360 309 žien** (Štatistický úrad SR)

Onkologický skríning na Slovensku

Karcinóm prsníka (KP)

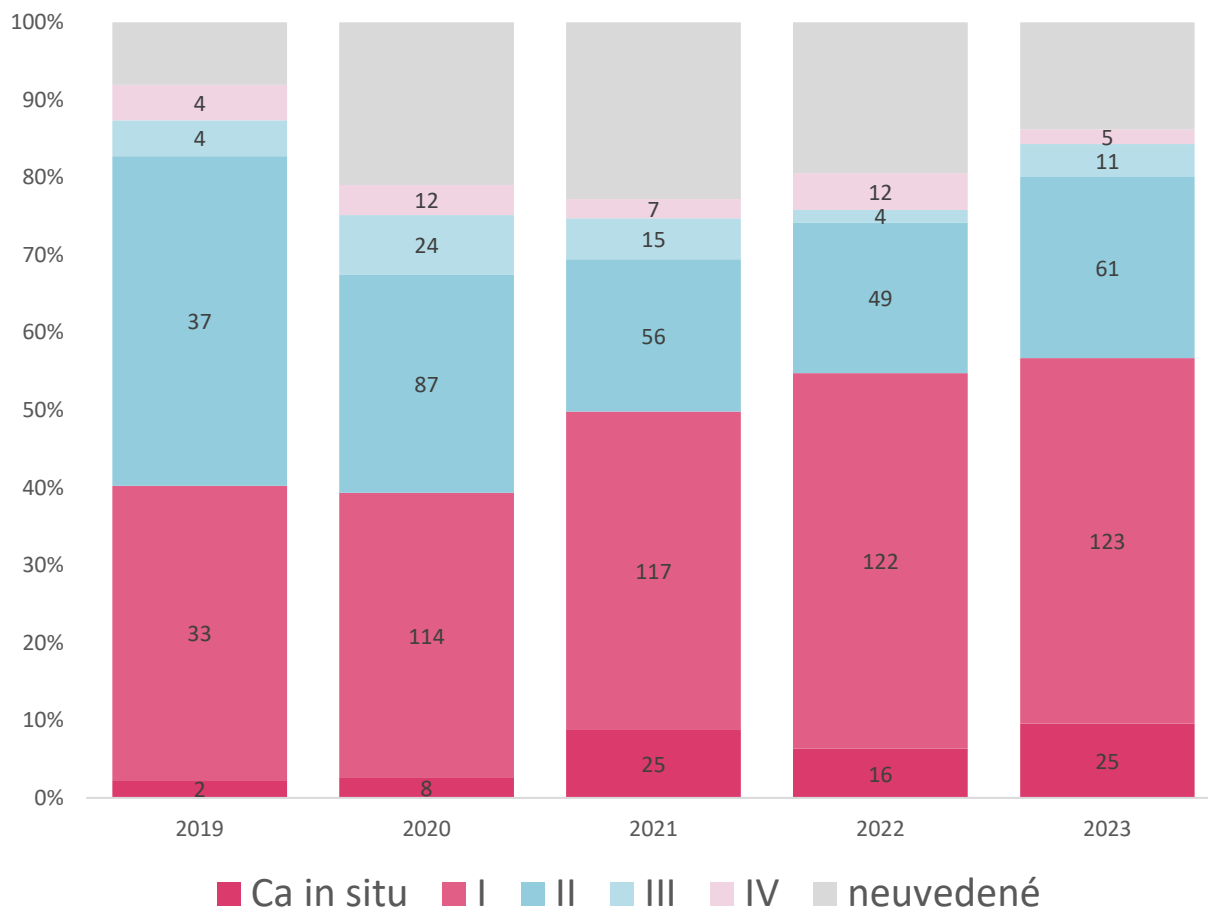

Počet mamografických vyšetrení asymptomatických žien vo veku 50 - 69 rokov

Porovnanie trendu **pokrytia na základe vyšetrenia** (organizovaný, šedý skríning) v rokoch 2021 - 2023

Onkologický skríning na Slovensku

Karcinóm prsníka (KP)

Porovnanie počtu diagnostikovaných malignít v organizovanom mamografickom skríningu na preverených skríningových pracoviskách v rokoch sept.2019- 2023 podľa TNM štádia.

V roku 2023 diagnostikovaných 261 malignít, čo predstavuje detekčnú mieru 5 prípadov na 1 000 vyšetrení.

Význam organizovaného skríningu v zdravotnom systéme

- **na Slovensku ročne pribudne 40 000 onkologických pacientov**
- za posledných 5 rokov **náklady na onkologickú liečbu vzrástli o 28% !!!**
- zaťaženie štátneho rozpočtu v súvislosti s rakovinou **2,1 miliardy €** (*úhrada ZP za akúkoľvek hradenú starostlivosť*)
- nepriame náklady (*invalidita onkologického pacienta*) **stúpili o 22%**, čo predstavuje **208 miliónov €**

30-50% onkologických ochorení je preventabilných

- Vďaka včasnému záchytu, moderným liečbam a prístupom sa človek môže vrátiť a zapojiť do pracovného procesu.

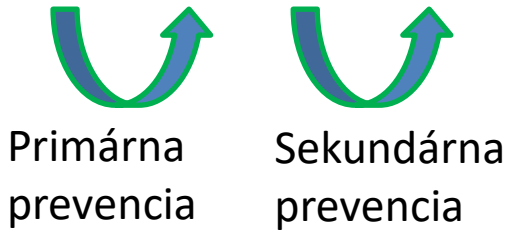
Význam organizovaného skríningu v zdravotnom systéme

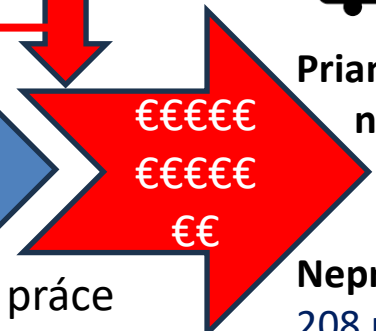
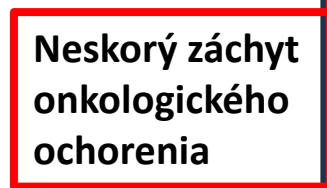
Zdravá
populácia

Zdravá
populácia

ONKOKONTROLA

Priame náklady
na onkol.liečbu
2,1 miliardy €

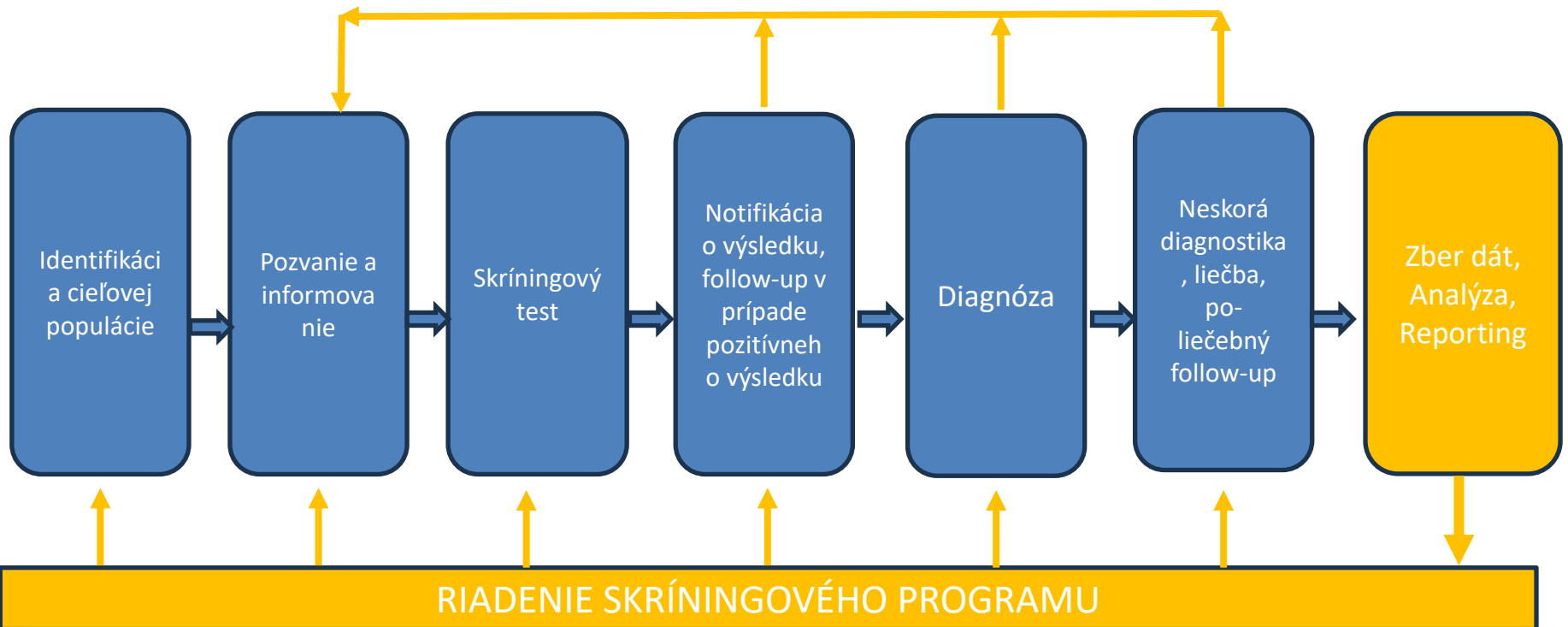
Nepriame náklady
208 miliónov €

Strata produktivity práce
Sociálny, ekonomický dopad

Onkologický skríning má byť zorganizovaný, riadený, udržateľný proces

SKRÍNINGOVÝ INTERVAL

Onkologický skríning na Slovensku

- v decembri 2022 prijaté nové [odporúčania Európskej komisie*](#), ktoré odrážajú najnovšie dostupné vedecké dôkazy a technologický pokrok o posilnení prevencie prostredníctvom včasnej detekcie: **Nový prístup EÚ ku skríningu rakoviny**, ktorým sa nahrádza odporúčanie Rady 2003/878/ES, (2022/C 473/01)

Onkologické skríningové programy na Slovensku

- nasledujú odporúčanie Európskej komisie,
- sú v súlade s cieľmi Európskeho plánu boja proti rakovine, s odporúčaniami projektu **ICCCS** (Zlepšenie koordinácie onkologickej starostlivosti a skríningu v Lotyšsku a na Slovensku 2022-2023, IARC),
- sú súčasťou Národného onkologického programu SR

Odporúčanie Európskej komisie

- v rámci skríningu karcinómu prsníka **rozšírenie vekovej skupiny žien** zo súčasných 50 - 69 rokov na **45 - 74 rokov**
- v rámci skríningu karcinómu krčka maternice **uprednostnenie testovania na ľudský papilomavírus (HPV)** u žien vo veku od **30 do 65 rokov** každých 5 alebo viac rokov namiesto cytologického steru a prihliadnutie na stav očkovania proti vírusu HPV
- v rámci skríningu kolorektálneho karcinómu odporúčanie **kvantitatívneho imunochemického testovania stolice** u ľudí vo veku od 50 do 75 rokov namiesto súčasného TOKS
- **zavedenie pilotných programov** pre skrínig karcinómu pľúc a karcinómu prostaty

Onkologický skríning na Slovensku

Novela zákona č. 577/2004 Z.z.

Hlavné zmeny:

- jasné rozlíšenie preventívnej prehliadky od skríningu, ktoré môžu byť v rôznom časovom intervale
- špecifikácia testovacej metódy, cieľová populácia, stanovené podmienky pre vykonávateľa skríningu, definícia správnych kódov výkonov a dg. súvisiacich so skríningom a jeho hodnotením
- pravidlá hodnotenia skríningu (KPI)

Onkologický skríning na Slovensku

Ďalšie kroky

- ✓ schválenie Novely zákona č. 577/2004 Z.z.
(úprava existujúcich a zavedenie nových skríningových programov)
- ✓ posilniť riadenie a organizáciu národných skríningových programov zriadením **Národného Skríningového Centra**
- ✓ v zmysle Uznesenia vlády SR č. 433/2021 **predložiť** na rokovanie vlády **Aktualizované Akčné plány NOP 2026-2030 (Q4/2025)**

- ✓ EÚ projekty

European Joint Action on Cancer Screening

Assuring sustainable implementation of high-quality screening for breast, cervical and colorectal cancers, as well as implementation of the recently recommended screening programs – for lung, prostate and gastric cancers.

International Agency
for Research on Cancer

MINISTERSTVO
ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správa o stave skríningov na Slovensku 2020-2023

Skríningové onkologické programy na Slovensku

Správa za rok 2020

Stav onkologických skríningov na Slovensku

Správa za rok 2021

Stav onkologických skríningov na Slovensku

Správa za rok 2022

Stav onkologických skríningov na Slovensku

Správa za rok 2023

Onkologický skríning na Slovensku

Významné kroky k existencii onkologických skríningov na Slovensku boli uskutočnené ...

...zníženie morbidity a mortality na onkologické ochorenia a reálne nasledovanie Národného onkologického programu **musí byť dlhodobou prioritou každého vedenia MZ SR bez ohľadu na politické smerovanie...**

ĎAKUJEM ZA POZORNOST